

Landskapsplanering
Exempel och modellobjekt för områden i
virkesproduktion

November 2012

© Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio

Innehåll

Till användaren

Identifiera landskapets värde

Förnyelseytan avgränsas enligt terrängen

Randområdena är viktiga i landskapsbilden

Naturvårdsträden berikar landskapsbilden

Gör närmiljön trivsam

Mot bioekonomi

Till användaren 1/2

Det här webbmaterialet riktar sig till dem som eftersträvar en lönsam virkesproduktion. Målet är att erbjuda skogsägare, skogsbrukets aktörer och alla som är intresserade av skogsbruk tips för hur man på frivillig väg kan beakta landskapet i sin verksamhet.

Information om landskapsbilden behövs vid skogsbruksplanering, vid virkesaffärer, vid planering av avverkningar, vid förverkligande av avverkningar och skogsvårdsarbeten, vid byaplanering och inom informations- och rådgivningsverksamhet.

Det här materialet kan användas vid utbildningen av fackmän och skogsägare samt vid rådgivningstillfällen i samband med virkesaffärer och skogsbruksplanering. Det lämpar sig också som självstudiematerial.

En allmän målsättning vid virkesproduktion är en god lönsamhet. Målet med landskapsvård är en samklang mellan åtgärderna vid virkesproduktionen i fjärrlandskapet och att närmiljön bibehålls trivsamt. Endast små kostnader orsakas av att man beaktar landskapsbilden vid virkesproduktionsåtgärder.

Till användaren 2/2

I det här materialet ger vi konkreta rekommendationer för förverkligande av skogsarbeten och tillkännagör hur landskapsplanering kan beaktas vid virkesproduktionen. Rekommendationerna beaktar både landskapsbilden och biodiversitets- och vattenvårdsaspekter.

Landskapsplanering börjar med identifiering av landskapets värde. Landskapsvärdet på ett skogsobjekt utreds utgående från besöksstrycket i skogen, dess synlighet och utgående från hur intressant objektet är i landskapsbilden..

När virke drivs i ett värdefullt landskap lönar det sig att fundera över avgränsning, randområden, naturvårdsträd och närmiljön. I medeltal var femte förnyelseyta är värdefull ur landskapssynvinkel. När arbetena utförs efter övervägande och landskapets värde beaktas bildas ett rikt och öppet skogslandskap.

Skogen är en källa till förnybar råvara och en förnyelseavverkning vid rätt tidpunkt är lönsam. Skogsförnyelsearbeten främjar uppkomsten av och upprätthåller vackra skogslandskap.

I materialet ingår information och tips om skogsvård som beaktar rekreationsanvändning, landskapsvård, säkrande av biodiversiteten eller vattenvård. Landskapet kan utnyttjas kommersiellt vid uthyrning av landskap i likhet med handel med rekreationsvärden. Noggrannare information kan hämtas från skogliga publikationer och webbplatsen www.mtk.fi.

Identifiera landskapets värde

- Behovet av landskapsvård och möjligheterna till det varierar på olika objekt. Landskapets värde övervägs utgående från skogens besöksstryck, dess synlighet och hur intressant objektet är.
- Det lönar sig att fundera över inverkan på landskapet i samband med virkesaffärer, avverkningsplanering och avverkningar och skogsvårdsarbeten. Ett lyckat förverkligande skapar ett vackert skogslandskap.
- Utgångspunkten för planeringen är frivillighet för skogsägaren.

Det lönar sig att fördjupa sig i landskapsplaneringen vid objekt som är synliga antingen i betraktarens närmiljö eller i fjärrlandskapet.

Ju fler nedan nämnd egenskaper det finns på den planerade avverkningsytan, desto värdefullare är objektet i landskapsbilden

Besöksstrycket i skogen

- bebyggelse och fritidsbostäder
- inkvartering- och turismservice
- friluftsleder och -konstruktioner
- vägtrafik

Skogens synlighet

- skogar på krön och i branter
- strandskogar
- övergångszonen mellan skog och åker eller myr
- skogar synliga från utsiktsplatser
- Skogar invid viktiga färdleder

Skogens förmåga att fångsla

- objekt som är viktiga för skogsägaren
- Landskap som definierats som värdefulla
- natur- och kulturobjekt
- småvatten

Mera information:

Skogsforskningsinstitutets nationella modell för klassificering av skogslandskapens sensibilitet
"Valtakunnallinen metsämaiseman herkkyyssluokitus" –en tillämpning och utveckling för användning vid bergkullsträckningen i Kajanaland och Kuusamo.

Ett fritidshus vid eller i närheten av den planerade avverkningsytan ökar vikten av landskapet.

Förnyelseytan avgränsas enligt terrängen

- Målet med avgränsningen av en förnyelseyta är att det bildas ett omväxlande och naturligt skogslandskap.
- Böjda och böljande avgränsningar lämpar sig i skogar på plan mark och i backig terräng.

I backar och bergkullandskap avgränsas förnyelseytorna så att dess gränser följer landskapets former och höjdkurvorna.

I backar och bergkullandskap avgränsas förnyelseytorna så att dess gränser följer landskapets former och höjdkurvorna.

Förnyelseytans avgränsning passar in i gränsen mellan mineraljord och myr.

Förnyelsezoner avgränsas så att de följer naturens former och genom att utnyttja backar, kullar och dalgångar.

Naturens mångfald tryggas i skogslagens särskilt viktiga livsmiljöer och de bidrar med omväxling i närmiljön. Åtgärder utförs så att livsmiljöns särdrag bevaras.

På plan mark avgränsas förnyelseytan böljande.

Randområdena är viktiga i landskapsbilden

- Stränderna kring vattendrag och myrmarker avgränsar skogen i naturlandskapet.
- Åkrar, vägar och bebyggelse avgränsar skogen från kulturlandskapet.
- Skogarna i randområdena behandlas som ekonomiskogar med beaktande av de faktorer som är viktiga med tanke på landskapet.

En trädbeklädd zon, som varierar i bredd, kan lämnas längs stranden av ekologiska skäl och för att försköna landskapsbilden. Remsan hindrar också näringsämnen från att urlakas och rinna ut i vattendraget.

För att öppna upp utsikten mot sjön kan en del av avverkningssytan sträcka sig ända till stranden. Vid förnyelsearbetena ska en tillräckligt bred skyddsremsa lämnas obehandlad vid stranden, där varken markytan söndras eller buskskiktet behandlas.

Avverkningen öppnar utsikten till myren. För viltet kan en remsa lämnas med naturvårdsträd och utan markberedning mellan myr och mo.

En förnyelseyta kan sträcka sig ända ut till åkerkanten. För att ge landskapsbilden omväxling och för viltet kan man lämna videbuskar, enar och låga lövträd längs åkerkanten.

Avverkningssytan kan avgränsas i riktning längs vägkanten och så att den följer formerna i terrängen.

Naturvårdsträden berikar landskapsbilden

- Naturvårdsträden gynnar landskapsbilden och naturen. De berikar landskapet under flera årtiondens tid och bidrar till ökad biologisk mångfald.
- En grupp av naturvårdsträd i kanten av avverkningsytan minskar uppfattningen av avverkningsytan i landskapsbilden.

Gruppen med naturvårdsträd i kanten av avverkningssytan smälter vackert in i landskapsbilden. Den ståtliga aspdungen är ett lyckat val av naturvårdsträd.

Naturvårdsträden sparas vid kommande skogsvård och avverkningar. På så sätt bildas en kontinuitet i landskapsvården.

En grupp av naturvårdsträd som lämnats vid fastighetsgränsen gör figurens rätta linjer mjukare och minskar intrycket av avverkningens areal.

Grupper av naturvårdsträd lämnas också vid naturlig förnyelse.

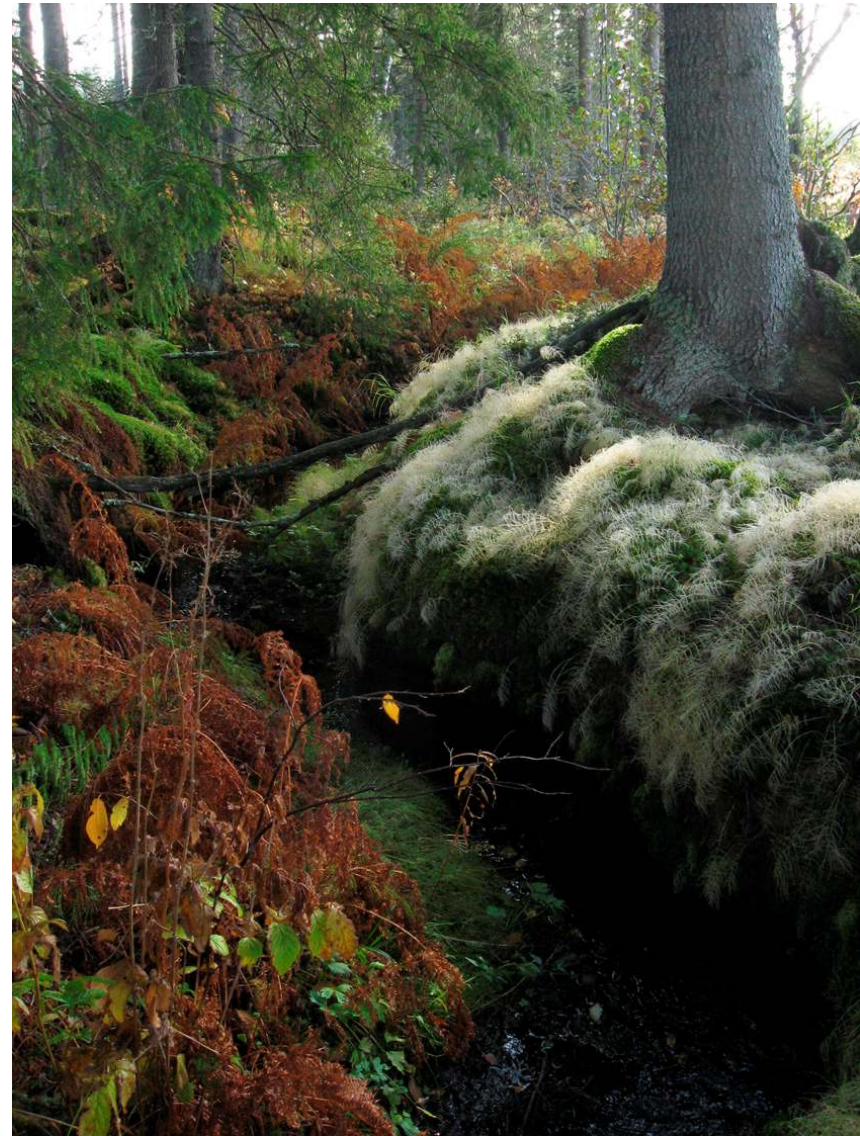
Gör närmiljön trivsamt

- Med landskapet i närmiljön avses den utsikt där detaljerna tydligt kan urskiljas. Genom vården av närmiljön säkerställer man att olika värden bevaras och i bästa fall förstärkes dessa värden.
- Värdet i närmiljön kan vara förknippade med skönhet, betydelser, socialt sammanhang, historia, kultur eller natur.
- Arbets- och planeringskartor som innehåller information om natur- och kulturobjekt som myndigheter och den offentliga förvaltningen har samlat, förmedlar informationen vidare till skogsägare och aktörer inom skogsbruket.
- Det går att ge mera liv åt närmiljön genom att framhäva enskilda grova träd, stora flyttblock, berg och kulturobjekt.

Landskapsträdet framträder ståtligt i landskapsbilden. De kan vara förknippade med kulturhistoriska värden.

Naturobjekt är intressanta fixpunkter i närmiljön. De kan tas fram vid en avverkning förutsatt att objektets naturvärden bibehålls.

Kulturarvsobjekten är en del av närmiljön. Vid en avverkning bevaras objektet och kan också exponeras för betraktaren om de omkringliggande träden avverkas.

Gårdens råröse

Våra viktigaste kulturarvsobjekt är fredade genom fornminneslagen. Objekten kallas då för fasta fornlämningar.

Pojken står i en fångstgrop från stenåldern.

Grangruppen som har lämnats som skydd för viltet är ett omväxlande blickfång i närmiljön på förnyelseytan.

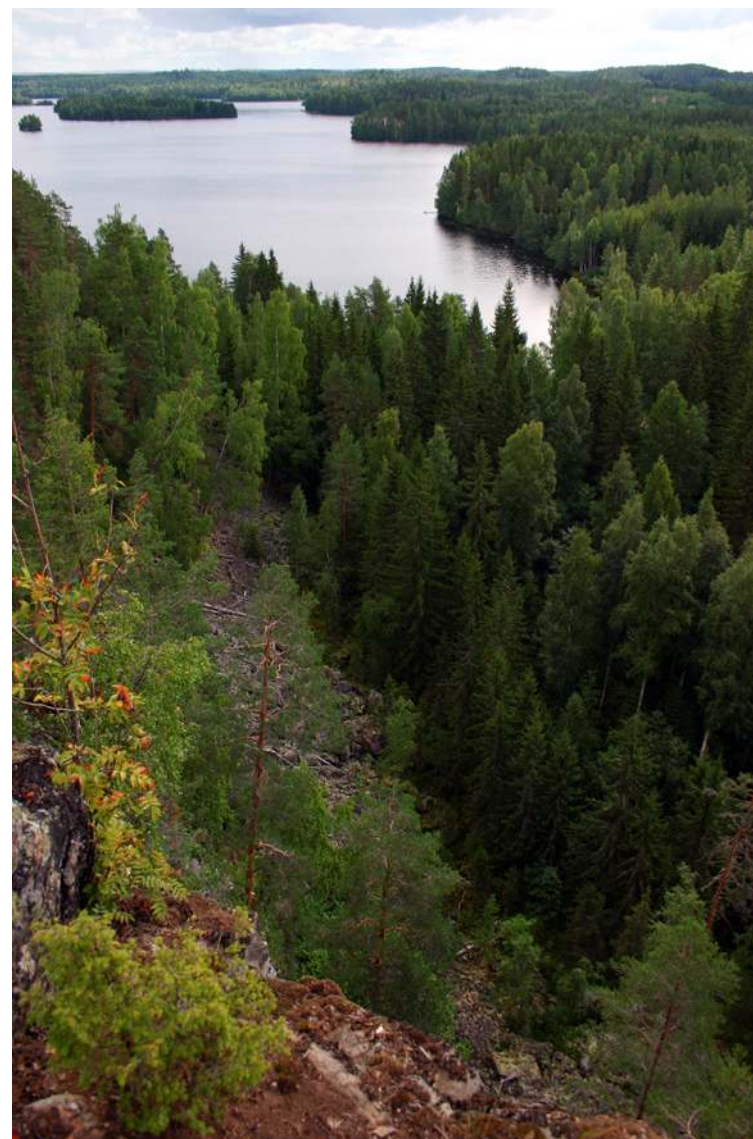

Vid beståndsvårdande avverkningar planeras körstråken så att betraktaren inte har direkt insyn mot dem. Dungen ger viltet skydd och hindrar insyn.

Mot bioekonomi

- En lyckad landskapsvård på virkesproduktionsområden ger våra skogar ett allt mångsidigare och öppnare landskap samtidigt som vi producerar förnybara råvaror och immateriella tjänster inom bioekonomin.
- Finland har i århundraden levt av sina skogar. Tidigare utnyttjades träet i tjärproduktionen och för svedjebruk. Nu betjänar virkesproduktionen och skogsbruket bioekonomin och de gröna tillväxtbranscherna.
- I skogslandskapet avspeglas finländarnas ekologiska livsstil.

Trä är ett mångsidigt råmaterial. Det kan användas i byggnads- och snickeriindustrin, till trycksaker, förpackningar, mjukpapper, förbandsmaterial, kläder, mediciner eller som energikälla.

Produkter av trä kan återvinnas som material till nya produkter och till slut utnyttjas som bioenergi.

Finland kommer också i framtiden att leva av skogen för det finns en efterfrågan på trä också i framtiden. Efter en förnyelseavverkning utför vi arbeten för att en ny trädgeneration ska uppstå.

Skogen växer och binder kol från atmosfären. Den skapar förutsättningar för bär- och svampskördar och erbjuder också en livsmiljö för hundratals arter.

En lönsam
virkesproduktion som
beaktar landskapet skapar
det skogliga landskap som
Finland är känt för.

Bakgrundsinformation om materialet

- Det här materialet har producerats vid Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio Airi Matila och Maria Lindén. Materialet baserar sig på handboken Ekonomiskogarna smälter in i landskapsbilden, som publicerades i oktober 2012, ladda publikationen här www.tapio.fi/publikationer_som_du_kan_ladda_ner.
- Bilderna består av Skogsbrukets utvecklingscentral Tapios bildmaterial.
- Utredningar om skogsbruksåtgärdernas inverkan på landskapet har ingått i den offentliga skogskoncernens produktportfölj från år 2008. Skogsforskningsinstitutet ansvarade för utredningarna som beskriver hur landskapsvärden produceras i skogsbruket och processerna inom behandlingen av skogar. Man gav utvecklingsförslag för landskapsvård och utredde avverkningsmaskinförarnas och avverkningsplanerarnas syn på landskapsvård.
- Projektet leddes år 2012 av Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio med målet att införa resultaten som en del av den praktiska verksamheten. Projektet finansierades av jord- och skogsbruksministeriet, Forststyrelsen och Tapio.
- Rekommenderad källhänvisning: Matila, A. & Lindén, M. 2012. Landskapsplanering, exempel och modellobjekt för områden i virkesproduktion. Skogsbrukets utvecklingscentral Tapios publikationer. www.tapio.fi/publikationer_som_du_kan_ladda_ner

Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio

Norra Järnvägsgatan 21 B
FI-00100 HELSINGFORS
FINLAND

tfn + 358 294 32 6000

tapio@tapio.fi

www.tapio.fi

TAPIO

